

10 – րդ դասարան

Կենսաբանություն շաբաթական 2 ժամ

Տարեկան 68 ժամ

Դասագրքի հեղինակներ՝ Է. Ս Գևորգյան, Ֆ.Դ Դանիելյան, Ա. Հ Եսայան, Գ.Գ. Սևոյան
Թեմատիկ պլանը կազմող ուսուցիչ

Արագածի թիվ 1 միջնակարգ դպրոց

Դասավանդող ուսուցիչ՝ Սիմա Գրիգորյան

Ժամ	Կետ	ԳԼՈՒԽ 1՝ Կենսաբանության զարգացման համառոտ պատմությունը ԳԼՈՒԽ 2՝ Կենդանի նյութի հիմնական հատկությունները: (2 ժամ)
Նպատակը		<ul style="list-style-type: none"> Ընդլայնել պատկերացումները կենսաբազմազանության նկատմամբ: Խորացնել գիտելիքները նշանավոր կենսաբանների մասին: Զարգացնել պատկերացումները կենդանի նյութի վերաբերյալ: Ամփոփել նախորդ տարվա գիտելիքները:
Վերջնար- դյունքները		<p>Սովորողը պետք է կարողանա</p> <ul style="list-style-type: none"> Նկարագրել նշանավոր գիտնականների դերը կենսաբանության զարգացման պատմության մեջ: Բնութագրել կյանք հասկացողությունը: Բացատրել ինչ հատկանիշներ են բնորոշ կենդանի օրգանիզմներին: Նկարագրել ուսումնասիրման մեթոդներն ու էությունը:
1	§1- §2	<p>Կենսաբանության զարգացումը: Նշանավոր գիտնականներ:</p> <p>Կյանքի էությունը և կենդանի նյութի հատկությունները:</p>
2	§3- §4	<p>Կենսաբանական համակարգի հիմնական հատկանիշները:</p> <p>Կենդանի բնության ճանաչողական մեթոդները:</p>
Ժամ	Կետ	ԳԼՈՒԽ 3՝ Կենդանի նյութի քիմիական կազմավորվածությունը (13ժամ)
Նպատակը		<ul style="list-style-type: none"> Պարզաբանել օրգանական նյութերի կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները: Զարգացնել օրգանական նյութերի հայտնաբերման հետ կապված հետազոտական աշխատանքներ անելու հմտությունները՝ արժևորելով նրանց դերն ու նշանակությունը կենդանի օրգանիզմում: Արժևորել ֆերմենտների դերը բջջում և նրանց կիրառությունը տնտեսության մեջ:
Վերջնար- դյունքները		<p>Սովորողը պետք է կարողանա</p> <ul style="list-style-type: none"> Բացատրել միկրո- և մակրոտարրերի կարևորությունը կենդանի օրգանիզմներում:

		<ul style="list-style-type: none"> Նկարագրել և բացատրել ջրի կենսականորեն կարևոր հատկությունները: Յուրաքանչյուր հատկության համար բերել մեկական օրինակ, որը ցույց կտա, թե տվյալ հատկությունն, ինչպես է օժանդակում կյանքի գոյությանը Երկրի վրա: Բացատրել սպիտակուցների <i>առաջնային, երկրորդային, երրորդային և չորրորդային կառուցվածքներ</i> տերմինների իմաստը Նկարագրել ֆերմենտների դերը բջջում և կիրառությունը տնտեսության մեջ: Բացատրել, որ ֆերմենտները գլոբուլյար սպիտակուցներ են, որոնք կատալիզում են նյութափոխանակային ռեակցիաները (գործընթացները):
3	§5	Ուսմունք բջջի մասին:
4	§6	Կենդանի նյութի քիմիական կազմը: Քիմիական տարրեր: Անօրգանական նյութեր:
5	§7	Օրգանական նյութեր: Ածխաջրերի և ճարպերի կառուցվածքը, ֆունկցիաներն ու կենսաբանական նշանակությունը:
6	§8	Կենսաբանական պոլիմերներ: Սպիտակուցների կառուցվածքն ու հատկությունները:
7	§9	Սպիտակուցների ֆունկցիաները:
8	§10	Նուկլեինաթթուների կառուցվածքն ու ֆունկցիաները:
9	§11	Ադենոզինեոֆոսֆորական թթու: Վիտամիններ:
10		Խնդիրների լուծում
11		Խնդիրների լուծում
12		Խնդիրների լուծում
13		Գործնական աշխատանք 1
14		Ամփոփում
15		ԹԵՄԱՏԻՎ ԳՐԱՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔ 1
	Կետ	ԳԼՈՒԽ 4՝ Բջջի կառուցվածքն ու ֆունկցիաները: (17ժամ)
		<ul style="list-style-type: none"> Զարգացնել ֆոտոսինթեզին և բջջային շնչառությանը առնչվող հետազոտական աշխատանքեր կատարելու հմտությունները՝ արժևորելով ֆոտոսինթետիկ օրգանիզմների կողմից ֆոտոսինթեզի պրոցեսում էներգիայի փոխակերպման գործընթացը: Պարզաբանել բջջային շնչառության փուլերը ու ԱԵՖ-ի առաջացման գործընթացը: Պարզաբանել օրգանոիդների կառուցվածքի և գործառույթի կապը: Զարգացնել գիտելիքները վիրուսների մասին:
		Սովորողը պետք է կարողանա <ul style="list-style-type: none"> Նկարագրել կենդանի օրգանիզմների համար էներգիայի անհրաժեշտությունը՝ պարզաբանելով դրա դերը անաբոլիկ ռեակցիաների,

		<p>ակտիվ տրանսպորտի (փոխադրման), շարժման և մարմնի ջերմաստիճանի պահպանման համար:</p> <ul style="list-style-type: none"> Նկարագրել բջջաթաղանթի կառուցվածքը և պարզաբանել հիմնական գործառույթները՝ ընդգծելով ֆոսֆոլիպիդային երկշերտի և բջջաթաղանթում ներկառուցված սպիտակուցների գործառույթները: Տարբերակել բջջի օրգանոիդները (հատիկավոր էնդոպլազմային ցանց և հարթ էնդոպլազմային ցանց, Գոլջիի համալիր), միտոքոնդրիում, ռիբոսոմներ, լիզոսոմներ, քլորոպլաստներ, բջջի արտաքին թաղանթ, կորիզաթաղանթ, ցենտրիոլներ, կորիզ, կորիզակ, միկրոթարթիչներ, բջջապատ, կենտրոնական վակուոլ, տոնոպլաստ (բուսական բջջի) և պլազմոդեմա) և նրանց կառուցվածքային առանձնահատկությունները և նկարագրել նշված օրգանոիդների ֆունկցիաները: Նկարագրել միտոքոնդրիումների ներքին թաղանթի՝ կրիստաների վրա էլեկտրոնափոխադրիչ շղթայի հետ ասոցացված ԱԵՖ-ի կենսասինթեզը, ինչպես նաև թթվածնի դերը, որպես էլեկտրոնների ակցեպտոր (էլեկտրոնափոխադրիչների վերաբերյալ մանրամասներ պետք չեն): Համեմատել աերոբ շնչառության և խմորման գործընթացների էլանյութերը, վերջնանյութերը և էներգետիկ էլքը մարդու տարբեր բջիջներում: Բացատրել ածխաջրերի, լիպիդների և սպիտակուցների, որպես շնչառական սուբստրատների, հարաբերական էներգիայի քանակը: Բացատրել տրնայացիայի և տրանսկրիպցիայի տարբերությունն ու նմանությունը: Նկարագրել վիրուսների դերը:
16	§12	Նախակորիզավոր և կորիզավոր բջիջներ: Բջջի հիմնական բաղադրամասերը:
17	§13	Բջջի թաղանթային կառուցվածքը: Կենսաբանական թաղանթի կառուցվածքն ու ֆունկցիաները:
18	§14	Ցիտոպլազման, բջջակմախքը: Բջջի օրգանոիդները:
19	§15	Էնդոպլազմային ցանց, Գոլջիի սպարատի, լիզոսոմների և վակուոլների կառուցվածքը և ֆունկցիաները:
20	§16	Միտոքոնդրիումների և պլաստիդների կառուցվածքը և ֆունկցիաները: Բջջային կենտրոն:
21	§17	Բջջակորիզի կառուցվածքն ու ֆունկցիաները:
22	§18	Նախակորիզավոր բջջի կառուցվածքն և ֆունկցիաները: Բակտերիաներ:
23	§19	Բակտերիաների նշանակությունը: Կապտականաչ ջրիմուռներ:
24	§20	Ժառանգական տեղեկատվության իրականացումը բջջում: Նուկլեինաթթուների սինթեզը, տրանսկրիպցիա:
25	§21	Սպիտակուցի կենսասինթեզը: Տրանսլյացիա:
26	§22	Կյանքի ոչ բջջային ձևեր՝ վիրուսներ:
27		Գործնական աշխատանք 2
28		Ամփոփում

29		Ամփոփում
30		Թեմատիկ գրավոր աշխատանք 2
31		Կրկնություն
32		ԱՍՓՈՓՈՒՄ
	Կետ	ԳԼՈՒԽ 5՝ Նյութերի փոխանակությունը և էներգիայի փոխակերպումները բջջում: (8ժամ)
		<ul style="list-style-type: none"> • Համեմատել ավտոտրոֆ և հետերոտրոֆ սննդառությունների առանձնահատկությունները՝ բերելով օրինակներ: Տարբերակել պլաստիկ և էներգետիկ փոխանակությունները (անաբոլիզմ և կատաբոլիզմ):
Վերջնար- դյունքները		<p>Սովորողը պետք է կարողանա</p> <ul style="list-style-type: none"> • Բացատրել լուսային էներգիայի օգտագործումը ֆոտոսինթեզի լուսային փուլում օրգանական նյութերի սինթեզի համար: • Բացատրել տեսանելի լույսի սպեկտրի և ֆոտոսինթեզի գործընթացի կապը: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Բացատրել, թե լույսը, ջերմությունը, ածխաթթու գազի կոնցենտրացիան և ջրի քանակը, ինչպես են ազդում ֆոտոսինթեզի արագության վրա: ◦ Բացատրել, թե ինչպես են գլյուկոզի մոլեկուլում առկա ածխածնի, ջրածնի և թթվածնի ատոմները վերամիավորվում այլ մոլեկուլների հետ՝ առաջացնելով տարբեր օրգանական միացություններ, օրինակ՝ ամինաթթուներ, ճարպաթթուներ և այլն: • Քննարկել քլորոֆիլ a-ի, քլորոֆիլ b-ի և կարոտինոիդների դերը լուսային սպեկտրի կլանման վրա, ինչպես նաև դրանք առանձնացնել քրոմատոգրաֆիայի մեթոդով:
33	§23	<u>Նյութափոխանակությունը բջջում: Ավտոտրոֆ և հետերոտրոֆ օրգանիզմներ:</u>
34	§24	<u>Էներգիայի փոխանակությունը: ԱԵՖ-ի սինթեզն առանց թթվածնի մասնակցության:</u>
35	§25	<u>Շնչառություն: ԱԵՖ-ի սինթեզը թթվածնի մասնակցության:</u>
36	§26	<u>Պլաստիկ փոխանակություն: Ֆոտոսինթեզ:</u>
37	§27,28	<u>Ֆոտոսինթեզի առանձնահատկությունները նախակորիզավոր բջիջներում: Քեմոսինթեզ: Ֆոտոսինթեզի վրա ազդող գործոններ: Ֆոտոսինթեզի նշանակությունը:</u>
38		Գործնական աշխատանք 3
39		Խնդիրների լուծում
40		Ամփոփում

ԳԼՈՒԽ 6՝ Բջջի կենսական փուլերը 6 ժԱՄ		
Նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> • Ընդլայնել բջջային ցիկլի և բջջի բաժանման եղանակների մեխանիզմների և նշանակության մասին պատկերացումները: • Զարգացնել կենսական ցիկլերի տարբեր մոդելներ ստեղծելու և բացատրելու հմտությունը: 	
Վերջնարդյունքները	Սովորողը պետք է կարողանա	

		<ul style="list-style-type: none"> • Նկարագրել բջջի բաժանման դերը կենդանի օրգանիզմներում, գենետիկորեն նույնական (իդենտիկ) բջիջների արտադրության, աճի, վերականգնման և անսեռ բազմացման համար: • Ընդհանուր գծերով նկարագրել բջջային ցիկլի փուլերը, ներառյալ սինթեզի փուլը, միտոզն ու ցիտոկինեզը: • Նկարագրել անսեռ և սեռական բազմացման ձևերը
41	§29	Բջջի նախապատրաստումը բաժանման: ԴՆԹ-ի կրկնապատկումը:
42	§30	Բջջի բաժանումը: Միտոզ:
43	§31	Քրոմոսոմային հավաքակազմներ:
44	§32	Բազմաբջիջ օրգանիզմների բջիջիների տարբերակումը
45		Ամփոփումսյս
46		Թեմատիկ գրավոր աշխատանք 3

Թեմա՝ **Օրգանիզմների բազմացումը** (10 ժամ)

Նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> • Զարգացնել անսեռ և սեռական բազմացման օրինաչափությունները վերլուծելու և մեկնաբանելու կարողությունը: • Զարգացնել անսեռ և սեռական բազմացման օրինաչափությունները վերլուծելու և մեկնաբանելու կարողությունը: • Ընդլայնել բջջային ցիկլի և բջջի բաժանման եղանակների մեխանիզմների և նշանակության մասին պատկերացումները: • Խորացնել սովորողների գիտելիքները օրգանիզմների բազմացման ձևերի մասին, տալ բույսերի և կենդանիների անսեռ բազմացման տեսակները, ձևավորել անսեռ և սեռական բազմացման նշանակությունը բացատրելու կարողություն: 	
Վերջնարդյունքները	<ul style="list-style-type: none"> • Նկարագրել բջիջների արտադրության, աճի, վերականգնման և անսեռ բազմացման համար: • Բջջի բաժանման դերը կենդանի օրգանիզմներում: • Նկարագրել մեյոզի փուլերը, համեմատել միտոզը և մեյոզը: • Նկարագրել անսեռ և սեռական բազմացման ձևերը՝ նշելով միտոզի և մեյոզի դերը: 	
47	§33	Օրգանիզմների բազմացման ձևերը: Անսեռ բազմացում:
48	§34	Վեգետատիվ բազմացում: Անսեռ բազմացման կենսաբանական նշանակությունը
49	§35	Սեռական բազմացում
50	§36	Սեռական բազմացման օրգաններ
51	§37	Մեյոզ
52	§38	Բեղմնավորում: Ծաղկավոր բույսերի կրկնակի բեղմնավորումը
53	§39	Կուսածնություն: Սեռական բազմացման կենսաբանական նշանակությունը
54	§40	Կենդանի օրգանիզմների կենսական ցիկլեր
55		Գործնական աշխատանք4
56		Ամփոփում

		Թեմա՝ Օրգանիզմների անհատական զարգացումը (12 ժամ)
Նպատակը		<ul style="list-style-type: none"> • Զարգացնել գիտելիքները, թե յուրաքանչյուր սաղմնային թերթիկից ինչ օրգաններ են առաջանում: • Իմանալ մարդու զարգացման փուլերը: • Զարգացնել գիտելիքները վնասակար նյութերի ազդեցության վերաբերյալ:
Վերջնարդյունքները		<ul style="list-style-type: none"> • Իմանալ, որ հետսաղմնային զարգացումը լինում է ուղղակի և անուղղակի : • Իմանալ անհատական զարգացման շրջանները • Իմանալ սեռավարակների տեսակները և կանխարգելման միջոցները • Ներկայացնել վնասակար նյութերի ազդեցությունը օրգանիզմի վրա • Ներկայացնել թերի և լրիվ կերպարանափոխության փուլերը: Նկարագրել հետսաղմնային զարգացման փուլերը:
57	§41	Օրգանիզմների անհատական զարգացումը: Սաղմնային զարգացում: Տրոֆոն
58	§42	Գաստրուլացում և առաջնային օրգանոգենեզ
59	§43	Հետսաղմնային զարգացում: Ուղղակի զարգացում
60	§44	Անուղղակի զարգացում: Լրիվ և թերի կերպարանափոխություն
61	§45	Մարդու անհատական զարգացումը: Սաղմնային զարգացում
62	§46	Մարդու հետսաղմնային զարգացում
63	§47	Վերարտադրողական առողջություն
64	§48	Միջավայրի գործոնների ազդեցությունը օրգանիզմի զարգացման վրա
65		Թեմայի ամփոփում
66		Թեմատիկ գրավոր աշխատանք 4
67		Կրկնություն
68		Ամփոփում